

نور احکام

پایه یازدهم

دوره دوم متوسطه کار دانش خاص

(کم توان ذهنی)

سلامی ویژه به تو، نشانه‌ی پاکی و لطف الهی.

تو که با قلب مهربان و تلاش‌های ارزشمندت می‌کوشی هر روز آسمان زندگی‌ات را روشن‌تر کنی. در این مسیر گاه با پیچ و خم‌هایی روبه‌رو خواهی شد که شاید دشوار به نظر برسند، اما فراموش نکن هر گام تو، پیروزی تازه‌ای است و هر قدمت نشانی از رشد و شکوفایی.

یکی از زیباترین و سرنوشت‌سازترین رویدادهای این مسیر، رسیدن به سن تکلیف است؛ زمانی که قرار است با گوهر ناب احکام دین اسلام آشنا شوی. اهمیت این مرحله در آن است که خوشبختی و سعادت تو در دنیا و آخرت، به چگونگی پیمودن این راه و میزان شکوفایی‌ات در آن بستگی دارد. و برای پیمودن این راه، آموختن احکام الهی چراغی روشن در دست توست.

این جزوه با عشق، با زبانی ساده و دلنشین نوشته شده تا همراه و همسفر تو در این مسیر نورانی باشد. در کنار یکدیگر نه تنها می‌آموزیم، بلکه دست در دست هم می‌کوشیم تا هر روز روشن‌تر و درخشان‌تر از دیروز باشیم. آرزوی ما، موفقیت و قبولی عبادت‌های زیبایت در پیشگاه خداوند مهربان است.

جزوه‌ای که در دست داری، همراهی کوچک اما ارزشمند در مسیر شیرین آشنایی با احکام دین اسلام است. در این جزوه تلاش کرده‌ایم مطالب را ساده، روان و کاربردی بیان کنیم تا یادگیری برایت آسان‌تر و دلنشین‌تر باشد.

این جزوه در سه بخش تنظیم شده است:

۱. احکام (نکات ضروری و کاربردی برای زندگی دینی).
۲. آموزش نماز چهاررکعتی (شیوه‌ی صحیح خواندن نمازهای یومیّه).
۳. معنای نماز (آشنایی با مفهوم و پیام‌های والای ذکرها و جملات نماز).

نماز نه تنها یکی از واجبات اصلی دین است، بلکه پنجره‌ای است به سوی نزدیکی به خداوند و رسیدن به آرامش با بندگی کردن پروردگار مهربان. از همین رو در کنار آموزش عملی، به معنای دعاها و ذکرها نیز پرداخته‌ایم تا بدانی کلماتی که بر زبان می‌آوری، چه پیام‌های بزرگی در دل خود دارند.

برای آنکه یادگیری شیرین‌تر و عمیق‌تر شود، در بخش‌های مختلف جزوه کدهای QR (رمزینه) قرار داده‌ایم. با اسکن این کدها می‌توانی به فیلم‌ها، صوت‌ها یا مطالب کامل‌تری دسترسی داشته باشی و موضوعات را بهتر و جذاب‌تر مرور کنی.

همچنین در قسمت‌هایی با عنوان «بیشتر بدانیم» نکات و مطالب کامل‌تر آورده‌ایم که تنها برای افزایش آگاهی و دانستنی‌های دینی توست. این بخش‌ها در ارزشیابی جزوه لحاظ نخواهند شد، بنابراین می‌توانی با خیال آسوده و بدون نگرانی آن‌ها را مطالعه کنی.

امید است این جزوه، چراغی روشن در مسیر پر برکت زندگی دینی تو باشد و گامی در جهت بندگی آگاهانه و زیباتر خدای مهربان.

تدوین: ناهید نظری کوپائی، فرحناز راشیدی مغانلو، فاطمه محبوبی قاضی محله، سیده زهره میرباقری

بخش اول: احکام

مرجعیت و تقلید	۲
غسل	۶
روزه	۹
حدود حجاب در اسلام	۱۱
نماز آیات	۱۳
غیبت	۱۵
خودآزمایی	۱۹

بخش دوم: نماز

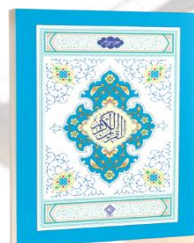
آموزش نماز چهار رکعتی	۲۸
خودآزمایی	۳۹

بخش سوم: معنای نماز

آشنایی با معنای نماز	۴۳
مناجات	۴۸
منابع و مآخذ	۴۹

بخش اول:

احکام

PsdTah

خداوند در سوره نحل آیه ۴۳ فرموده است:

« فَسَأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ »

اگر چیزی را ندانستید، از کسانی که می‌دانند بپرسید.

تکلیف و تقلید

شما در کتاب‌های "تعلیمات دینی" تا حدودی با پیامبران، کتاب‌های آسمانی و ادیان الهی آشنا شده‌اید. یکی از این ادیان، دین اسلام است. دین اسلام بر پایه‌ی کتاب آسمانی خود، یعنی قرآن کریم، سنت (احادیث، کردار و رهنمودهای) پیامبر اکرم ﷺ و دوازده امام معصوم (علیهم‌السلام) بنا شده است. این دین دارای احکام و دستورهای است که رعایت و انجام آن‌ها برای هر فردی که به سن تکلیف می‌رسد، لازم و ضروری است.

سن تکلیف در دین اسلام برای دختران و پسران متفاوت است. بر همین اساس، سن تکلیف برای دختران نه سال تمام و برای پسران پانزده سال تمام است. بنابراین، بر هر دختر و پسر که به سن تکلیف می‌رسد، واجب است احکام و دستورات دین اسلام را رعایت کند؛ زیرا انجام تکالیف دینی، موجب خوشبختی و سعادت انسان در دنیا و آخرت خواهد شد.

احکام دینی

احکام، مجموعه‌ای از دستورهای دین اسلام است که وظایف انسان را در جنبه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی او مشخص می‌کند؛ مانند عبادت، مسافرت، کسب‌وکار، معاشرت با آشنایان، دوستان و همسایگان، غذا خوردن و موارد دیگر.

در حقیقت، احکام دینی به انسان می‌آموزند که چه کارهایی را باید انجام دهد و از چه کارهایی باید دوری کند.

✦ بیشتر بدانیم

در دین اسلام، احکام به پنج دسته تقسیم می‌شوند:

واجب: کارهایی که حتماً باید انجام دهیم، مثل خواندن نماز و گرفتن روزه.

حرام: کارهایی که نباید انجام دهیم، مثل دزدی، دروغ گفتن، گران‌فروشی و غیبت.

مستحب: کارهایی که بهتر است انجام دهیم، مثل مسواک‌زدن، عیادت از بیماران، خواندن نماز شب و کم خوری.

مکروه: کارهایی که بهتر است انجام ندهیم، مثل نماز خواندن در آشپزخانه، روزه گرفتن در روز عاشورا، پوشیدن لباس سیاه در نماز، خوردن غذای خیلی داغ.

مباح: کارهایی که انجام دادن یا ندادن آن‌ها تفاوتی ندارد و تکلیف خاصی برای آن در دین اسلام نیامده است؛ مانند راه‌رفتن، خوابیدن یا نوشیدن آب (در غیر زمان روزه).

در دین اسلام، احکام و مسائل دینی از دو منبع اصلی و اساسی به دست می آیند که عبارتند از:

۱. قرآن (کتاب خدا)

۲. سنت معصومین (علیهم السلام)، یعنی سخنان و کارهای پیامبر ﷺ و امامان (علیهم السلام).

همان طور که وقتی می خواهیم رانندگی یاد بگیریم به کتاب راهنما و تجربه مربی نیاز داریم، برای یاد گرفتن کارهای دینی هم به قرآن و سنت معصومین نیاز داریم.

در زمان پیامبر ﷺ و امامان (علیهم السلام)، مردم احکام و کارهای دینی خود را مستقیم از آن ها می پرسیدند و یاد می گرفتند. اما بعد از شروع غیبت امام زمان (علیه السلام)، دیگر نمی توانستند احکام را مستقیم از ایشان دریافت کنند. به همین دلیل، مردم برای فهمیدن دستورهای دینی به سراغ مراجع تقلید می روند. مراجع تقلید با استفاده از قرآن و سخنان پیامبر و امامان، احکام دین را یاد گرفته اند و به مردم آموزش می دهند. همان طور که وقتی کسی مریض می شود به پزشک مراجعه می کند تا راه درمان را یاد بگیرد، در مسائل دینی هم مردم به عالمان مراجعه می کنند تا راه درست را بشناسند و به دستورات خدا عمل کنند.

مرجع تقلید

مرجع تقلید کسی است که علوم دینی را خوب یاد گرفته و آن قدر دانا شده است که می تواند احکام و دستورهای دین را از قرآن و سخنان پیامبر ﷺ و امامان (علیهم السلام) استخراج کند و به مردم آموزش بدهد. همان طور که یک مهندس، نقشه ی ساختمان را می کشد تا دیگران بدانند چگونه باید خانه بسازند، مرجع تقلید هم راه درست انجام کارهای دینی را به مردم نشان می دهد.

مرجع تقلید از کجا احکام دین را یاد می گیرد؟

مرجع تقلید کسی است که سال های زیادی در حوزه های علمی^۱ درس می خواند. او با مطالعه، تلاش و تحقیق زیاد در علوم دینی، متخصص در دین می شود و پس از آگاهی و به دست آوردن مهارت کامل در علوم دینی می تواند احکام دین را از قرآن و سنت معصومین (علیهم السلام) به دست آورد. چون همه ی مردم نمی توانند وارد حوزه شوند و این درس ها را بخوانند و مجتهد شوند، لازم است برای انجام کارهای دینی خودشان، از یک مرجع تقلید پیروی کنند.

۱. حوزه علمیة جایی مثل مدرسه یا دانشگاه است، اما مخصوص درس های دینی. در حوزه، طلبه ها سال های زیادی درس می خوانند و علوم اسلامی مثل قرآن، حدیث، فقه و اخلاق را یاد می گیرند تا بتوانند به مردم آموزش دهند. یکی از شهرهای معروفی که حوزه علمیة دارد، قم است. همان طور که یک پزشک در دانشگاه پزشکی درس می خواند تا دکتر شود، یک مجتهد هم در حوزه علمیة درس می خواند تا عالم دینی و مرجع تقلید شود.

این مثل دکتر شدن است. همه نمی‌توانند سال‌ها درس پزشکی بخوانند و دکتر شوند. پس وقتی مریض می‌شوند، به دکتر مراجعه می‌کنند. در مسائل دینی هم همه نمی‌توانند مجتهد شوند، پس به مرجع تقلید مراجعه می‌کنند.

فتوا

فتوا یعنی رای و نظر مرجع تقلید درباره یک موضوع یا مسأله‌ی دینی.

در فتوا مرجع تقلید رای و نظر خود را با استفاده از منابع اسلامی یعنی قرآن و سنت معصومین (علیهم‌السلام) به دست می‌آورد و آن را با واژه‌های واجب، حرام، مستحب، مکروه و مباح بیان می‌کند. به عبارت دیگر وقتی مرجع تقلید در مورد یک موضوع نظر خود را اعلام می‌نماید می‌گوییم او «فتوا» داده است.

اگر مرجع تقلید فتوا دهد که انجام کاری واجب است ما باید از فتوای او پیروی کنیم و آن کار را انجام دهیم. به عنوان مثال وقتی مرجع تقلید دستور می‌دهد که خمس واجب است می‌گوییم مرجع تقلید فتوا داده است که دادن خمس واجب است. بنابراین ما باید از فتوای او پیروی کنیم و خمس خود را پرداخت نماییم.

یا اگر مرجع تقلید فتوا دهد انجام کاری حرام است ما باید از فتوای او پیروی کنیم و آن کار را انجام ندهیم. مثل استفاده از طلا برای مردان. یعنی اگر مرجع تقلید فتوا دهد که استفاده از طلا برای مردان حرام است مردان نباید از طلا به عنوان زیورآلات استفاده نمایند.

وقتی مرجع تقلید درباره‌ی مسأله‌ای فتوا می‌دهد، بر ما واجب است که به آن فتوا عمل کنیم.

نکته

چگونه می‌توانیم از فتوای مرجع تقلید خود مطلع شویم؟

با توجه به پیشرفت علم و دانش و افزایش جمعیت و تعداد زیاد کشورهای جهان، ممکن است مسلمانانی که در کشورهای دور زندگی می‌کنند نتوانند راحت به مراجع تقلید دسترسی پیدا کنند و سوالات دینی خود را از آن‌ها بپرسند، به همین دلیل مراجع تقلید، احکام و دستورات دینی را به صورت مرتب و دسته‌بندی‌شده در کتابی به نام «**رساله‌ی توضیح المسائل**» در اختیار کسانی که از آن‌ها تقلید می‌کنند، قرار می‌دهند. در این رساله‌ها احکام دینی مربوط به مسائل مختلف زندگی فردی و اجتماعی مثل عبادت‌ها، معاملات، مسائل اخلاقی و حقوقی توضیح داده شده است. بدین ترتیب افراد می‌توانند در هر زمان و مکان به آن مراجعه کرده و وظایف شرعی خود را بشناسند و به آن عمل نمایند. به این ترتیب، حتی بدون حضور مستقیم نزد مرجع، راهنمایی‌های لازم برای زندگی دینی و معنوی در دسترس همگان قرار می‌گیرد.

✦ بیشتر بدانیم

گاهی اوقات انسان در حین عمل به تکالیف دینی یا در برخورد با شرایط جدید، با پرسش‌ها و مسائل پیچیده‌ای روبه‌رو می‌شود که پاسخ آن‌ها به طور مستقیم در رساله‌ی توضیح المسائل ذکر نشده است. در چنین مواردی، اشخاص سؤال‌های خود را به صورت کتبی یا شفاهی برای مرجع تقلید ارسال می‌کنند. مرجع تقلید نیز پس از بررسی موضوع، بر اساس منابع اسلامی، حکم مناسب را بیان می‌نماید. این پرسش و پاسخ‌ها که از سوی افراد مختلف و در زمینه‌های گوناگون مطرح شده‌اند، بعدها گردآوری و در قالب کتابی مستقل با عنوان «استفتائات» منتشر می‌شود. بدین ترتیب، مؤمنان می‌توانند با مراجعه به کتاب استفتائات، پاسخ پرسش‌های خاص خود را بیابند و با اطمینان خاطر، وظایف دینی‌شان را انجام دهند.

نکته

حال اگر پرسشی برای ما پیش بیاید که پاسخ آن در رساله‌ی توضیح المسائل یا استفتائات نباشد، می‌توانیم سؤال خود را از دفتر مرجع تقلید تلفنی بپرسیم و پاسخ آن را دریافت کنیم. شماره تلفن دفتر مرجع تقلید معمولاً در همان کتاب رساله یا سایت رسمی دفتر مرجع منتشر شده است و یا می‌توانیم از بزرگ‌ترها، روحانی مسجد یا کتابخانه‌ی محل، شماره‌ی درست را پیدا کنیم.

<https://B2n.ir/hb۷۵۰۳>

<https://B2n.ir/hh۴۷۷۷>

غسل

در سال‌های قبل به یکی از راه‌های آمادگی برای عبادت یعنی داشتن طهارت و پاکی از طریق انجام وضو اشاره شد. اکنون می‌خواهیم به یکی دیگر از راه‌های رسیدن به طهارت و پاکیزگی برای انجام فرائض و اعمال دینی یعنی غسل بپردازیم.

تعریف غسل

غسل در لغت به معنای شستن است و در اسلام یک عبادت محسوب می‌شود که شامل شستن کامل بدن از سر تا پا است. غسل با نیت خاص و با ترتیب معین انجام می‌شود. هدف از غسل پاک‌سازی جسم و روح است و در واقع یکی از روش‌های طهارت و پاکیزگی برای انجام فرایض دینی مثل نماز، روزه و ... است.

اقسام غسل

غسل در اسلام به دو دسته تقسیم می‌شود:

۱. غسل‌های واجب

۲. غسل‌های مستحبی

غسل‌های واجب غسل‌هایی هستند که انجام آن‌ها برای داشتن طهارت و آمادگی جهت انجام اعمال دینی واجب است.

غسل‌های مستحبی غسل‌هایی هستند که انجام آن‌ها ثواب زیادی دارد ولی واجب نیستند.

انواع غسل‌های واجب

غسل‌های واجب به دو دسته تقسیم می‌شوند:

۱. غسل‌های واجبی که بین زنان و مردان مشترک است.

۲. غسل‌های مخصوص زنان.

برخی از غسل‌های واجبی که مشترک بین زنان و مردان هستند؛ عبارتند از:

- غسل میت
- غسل مس میت
- غسل‌هایی که بر حسب نذر، قسم یا عهده بر انسان واجب شده است.

✦ بیشتر بدانیم

بر هر انسانی که به سن تکلیف رسیده است واجب است تمام غسل‌های واجب را بشناسد و در صورت نیاز آن را انجام دهد. شما می‌توانید برای آشنایی با انواع غسل‌های واجب به رساله‌ی توضیح المسائل مرجع تقلید خود مراجعه نمایید.

انواع غسل‌های مستحبی

انجام این غسل‌ها واجب نیست اما ثواب زیادی دارد و موجب خشنودی خداوند می‌شود.

تعداد این غسل‌ها زیاد است و بر اساس زمان، مکان و یا کار خاصی فرق می‌کنند. در این بخش به برخی از غسل‌های مستحبی اشاره می‌شود. مانند غسل روز جمعه، غسل برخی شب‌های ماه رمضان، غسل عید فطر، غسل عید قربان، غسل روز نوروز، غسل توبه، غسل ورود به مکه.

چگونه غسل کنیم؟

در دین اسلام غسل به دو صورت انجام می‌شود:

۱. غسل ترتیبی

۲. غسل ارتماسی

ما در این جزوه به نحوه‌ی انجام غسل ترتیبی خواهیم پرداخت.

برای انجام غسل ترتیبی طبق مراحل زیر عمل می‌نماییم:

۱. اول «نیت» می‌کنیم یعنی می‌گوییم: برای رضای خدا غسل انجام می‌دهم.

۲. سپس سر و گردن خود را از بالا به پایین می‌شویم.

۳. سپس سمت راست بدن یعنی از بالای شانه تا نوک انگشتان و کف پای سمت راست بدن را می‌شویم.

۴. سپس سمت چپ بدن یعنی از بالای شانه تا نوک انگشتان و کف پای سمت چپ بدن را می‌شویم.

 در انجام غسل باید به چند نکته توجه کنیم:

۱. در انجام غسل ترتیبی، رعایت ترتیب شست و شوی بدن واجب است. اگر ترتیب مراحل انجام غسل رعایت نشود، غسل باطل است.
۲. در غسل باید آب به تمام اعضای بدن برسد. بنابراین اگر چیزی به بدن چسبیده باشد که مانع رسیدن آب شود؛ باید قبل از انجام غسل آن را برطرف کرد.
۳. آبی که با آن غسل می‌کنیم، پاک باشد.
۴. آبی که با آن غسل می‌کنیم، غصبی نباشد. یعنی مال دیگری نباشد یا صاحب آن راضی باشد.
۵. آب به اندازه‌ی کافی برای انجام غسل داشته باشیم و اگر آب به اندازه کافی نداشته باشیم باید به جای غسل تیمم کنیم.

امام جعفر صادق (علیه السلام) می‌فرمایند:

"خوب است برای شرکت در نماز جمعه غسل کنید و بدن و لباس خود را خوشبو نمایید و پاکیزه‌ترین لباس‌ها را بپوشید."

یکی از دستوراتی که خداوند به انسان‌ها تکلیف کرده است، روزه‌داری است. بر همین اساس روزه یکی از اعمال دینی و از ارکان اصلی دین اسلام است.

روزه در ماه مبارک رمضان بر کسانی که به سن تکلیف رسیده‌اند و از لحاظ جسمی سالم هستند، واجب است و به عنوان یکی از راه‌های نزدیکی به خداوند و پاک‌سازی روح و جسم اهمیت زیادی دارد.

خداوند در سوره بقره آیه ۱۸۳ می‌فرماید:

"ای مومنان روزه بر شما واجب شده، آن چنان که بر پیشینیان شما واجب بوده تا پرهیزکار شوید."

تعریف روزه

روزه عملی است که در آن انسان از اذان صبح تا اذان مغرب از انجام برخی کارها خودداری می‌نماید. مثل خوردن و آشامیدن.

نیت روزه

در دین اسلام نیت به معنای قصد و اراده‌ی قلبی برای انجام کارها برای جلب رضایت و خشنودی خداوند است. به همین دلیل عملی پسندیده و نیکو است زیرا انسان با اختیار خود آن کار را انجام می‌دهد. به عبارت دیگر نیت روح عمل است و در دین اسلام ارزش هر کاری به نیت آن بستگی دارد. روزه نیز یکی از اعمال دینی ما مسلمانان است و انسان برای انجام روزه، ابتدا نیت می‌کند یعنی می‌گوید: «خداوندا من برای خشنودی و اطاعت از فرمان تو روزه می‌گیرم.»

در ماه رمضان نیت روزه را به دو صورت می‌توان انجام داد. انسان می‌تواند هر شب ماه رمضان برای گرفتن روزه‌ی روز بعدش، نیت کند. یا در شب اول ماه رمضان برای روزه‌ی تمام ماه نیت کند. یعنی بگوید خدایا من تمام ماه رمضان را برای رضای تو و اطاعت از دستور تو روزه می‌گیرم.

<https://B2n.ir/ym4954>

مبطلات روزه (کارهایی که روزه را باطل می‌کنند)

زمانی که انسان نیت روزه می‌کند یعنی نیت می‌کند که از اذان صبح تا اذان مغرب از انجام کارهایی که روزه را باطل می‌کنند، خودداری نماید.

برخی از کارهایی که روزه را باطل می‌کنند، عبارتند از:

۱- خوردن و آشامیدن

۲- فرو بردن تمام سر در آب

۳- استفراغ (قی) کردن از روی عمد

۴- رساندن گرد و غبار و دود غلیظ به حلق مثل آرد یا خاک

۵- دروغ بستن به پیامبر ﷺ و جانشینان او یعنی امامان معصوم^۲ (علیهم‌السلام)

 <https://B2n.ir/uh7260>

 <https://B2n.ir/dr9700>

^۲. اگر روزه‌دار به حضرت فاطمه الزهراء (سلام‌الله‌علیها) و سایر پیامبران عمداً نسبت دروغ بدهد، بنا بر احتیاط واجب روزه‌اش باطل است.

حدود حجاب در دین اسلام

« حجاب » یکی از احکام و دستورات دین اسلام درباره‌ی پوشش بدن است و رعایت آن جزو احکام واجب است. مسأله‌ی حجاب به قدری با اهمیت است که خداوند در ۲۴ آیه از قرآن کریم به حجاب اشاره شده است و رعایت آن را بر همه‌ی انسان‌ها به ویژه زنان واجب کرده است.

البته در دین اسلام، دستور رعایت حجاب و پوشش مناسب فقط برای زنان نیست، بلکه یک مرد مسلمان هم باید در برابر زنان نامحرم^۳ لباس مناسب بپوشد و رفتار مناسب داشته باشد.

تعریف حجاب

یکی از معانی حجاب در لغت، پوشش است. و در دین اسلام «حجاب» عبارت است از پوشاندن موی سو و سایر اعضای بدن به جز صورت و دست‌ها (از مچ دست) از نامحرمان.

آیه حجاب

همان‌طور که گفتیم خداوند در آیات زیادی از قرآن به موضوع حجاب و حدود آن اشاره کرده است. از میان این آیات، آیه‌ی ۳۱ سوره نور، از اهمیت زیادی برخوردار است و به «آیه‌ی حجاب» معروف است و خداوند در این آیه، نمونه‌هایی از حدود حجاب را برای زنان بیان کرده است.

۳. نامحرم به کسی گفته می‌شود که رعایت حدود حجاب و احکام دینی مربوط به حجاب در برابر او واجب است و انسان می‌تواند با او ازدواج کند.

دین اسلام برای هر فرد مسلمان در رابطه با حفظ حجاب و پوشش مناسب توصیه‌هایی دارد که عبارت‌اند از:

- انسان باید چشمان خود را از نگاه کردن به نامحرم حفظ کنند.
- پوشیدن لباس‌های تنگ، بدن‌نما و کوتاه حرام است.
- انسان نباید رفتاری انجام دهد که توجه نامحرم را جلب نماید.
- آرایش کردن برای جلب توجه نامحرم حرام است.
- زنان با استفاده از پوششی مناسب، موی سر خود را از نامحرم بپوشانند.
- خداوند حتی درباره‌ی چگونه راه رفتن هم به انسان توصیه می‌کند و می‌فرماید: راه رفتن نباید برای نامحرم جلب توجه کند.

✦ بیشتر بدانیم

بهترین پوشش برای زنان مسلمان، چادر است. اما گاهی اوقات پوشیدن چادر برای بعضی افراد مشکل است. مانند زنان سالمند و کسانی که مشکل حرکتی دارند. این افراد می‌توانند به جای چادر از لباس‌های مناسبی مثل مانتو استفاده نمایند و حجاب اسلامی را رعایت نمایند.

<https://B2n.ir/pd۷۳۰۲>

آیات و نشانه‌های خدا یعنی چه؟

شما در کتاب‌های دینی با نمونه‌های بسیاری از آیات و نشانه‌های خداوند آشنا شده‌اید. آیا می‌توانید چند نمونه از آن‌ها را نام ببرید؟

ما برخی از این آیات و نشانه‌ها را هر روز در طبیعت می‌بینیم. مثل: خورشید، ماه، ستارگان، آب، آسمان و ...

اما برخی دیگر از نشانه‌ها و آیات خداوند وجود دارند که روزانه آن‌ها را نمی‌بینیم و گاهی وقت‌ها در طبیعت رخ می‌دهند. مثل: خورشید گرفتگی، ماه گرفتگی، زلزله، رعد و برق و ...

نماز آیات

وقوع این حوادث و اتفاقات غیرعادی، باعث ایجاد ترس در بیشتر مردم می‌گردد. در چنین شرایطی مهم‌ترین نیاز انسان آرامش است و بهترین راه رسیدن به آرامش، یاد و نام خداوند است و نماز بهترین یادداشت است. بر همین اساس دین اسلام به مردم دستور داده است در هنگام وقوع این حوادث برای رسیدن به آرامش نمازی به نام «نماز آیات» به جا آورند.

«آیات» در لغت به معنای نشانه‌ها است و چون تمامی این حوادث جزو آیات و نشانه‌های قدرت خداوند هستند، به نمازی که در هنگام وقوع آن‌ها خوانده می‌شود، «نماز آیات» می‌گویند.

نماز آیات دو رکعت است و بر اساس احکام دین اسلام خواندن آن بر همه واجب است.

چه زمانی نماز آیات بر ما واجب می‌شود؟

۱. نماز آیات در زمان وقوع این حوادث بر همه واجب است:

- خسوف یا ماه گرفتگی
- کسوف یا خورشید گرفتگی
- زلزله

۲. نماز آیات در زمان وقوع این حوادث به شرطی بر همه واجب است که، بیشتر مردم بترسند.

- رعد و برق
- بادهای زرد، سرخ و سیاه
- تاریکی
- فرو رفتن زمین

✦ بیشتر بدانیم

اگر یکی از حوادث غیرعادی که خواندن نماز آیات را واجب می‌کند، در شهری اتفاق بیفتد؛ باید مردم همان شهر نماز آیات بخوانند و بر مردم جاهای دیگر واجب نیست. شما می‌توانید برای اطلاع از چگونگی نماز آیات به «رساله‌ی توضیح‌المسائل» مراجعه نمایید.

<https://B2n.ir/wx۱۸۵۲>

<https://B2n.ir/uj۳۳۷۲>

احکام حرام

بخشی از احکام دین در اسلام، انسان را از انجام برخی کارها نهی کرده است به گونه‌ای که ترک آن‌ها واجب است و انجام آن‌ها گناه محسوب می‌شود. به این بخش از احکام در اسلام «**محرمات**» گفته می‌شود؛ یعنی اعمال و کارهای حرام.

برخی از کارهای حرام عبارتند از:

دروغ، تهمت، غیبت، گران فروشی، ترک نماز، خوردن گوشت حیوانات حرام گوشت مثل خوک، استفاده از طلا برای مردان، بت پرستی و شرک به خداوند، اسراف کردن و

پیامبر اکرم ﷺ می‌فرمایند:

"مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ كَانَ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ"

"هر کس از آبروی برادرش در برابر غیبت دفاع کند، این کار برای او سپری در برابر آتش جهنم خواهد بود."

غیبت

یکی از کارهای حرام در دین اسلام، غیبت است که دین اسلام به شدت آن را منع کرده است و انجام آن را گناه بزرگی می‌داند یعنی غیبت جزو **گناهان کبیره** است که انجام آن مجازات الهی را در پی دارد.

تعریف غیبت

غیبت در لغت به معنای نبودن و حضور نداشتن است و در احکام دینی غیبت عبارت است از سخن گفتن پشت سر کسی که حضور ندارد و بیان عیب یا نقص او. به طوری که خودش راضی و خشنود نباشد.

به عنوان مثال اگر فردی درباره‌ی قد کوتاه دوستش با دیگران صحبت کند در حالی که دوستش در جمع آن‌ها حضور نداشته باشد و دوستش از شنیدن این موضوع ناراحت شود، می‌گوییم او غیبت کرده است.

برخی احکام مربوط به غیبت

- غیبت هم بر گوینده‌ی آن و هم بر شنونده‌ی غیبت حرام است.
- اگر انسان پشت کسی غیبت کرده است باید از این کار **توبه** کند اما **لازم نیست** به او بگوید.
- اگر کسی یکی از اعمال واجب در دین اسلام مانند نماز یا روزه که بر همه واجب است، را انجام نمی‌دهد؛ اما این گناه خود را از دیگران پنهان نگه می‌دارد، غیبت پشت سر او **صحیح نیست**.

- نابودی ثواب اعمال نیک.
- انتقال حَسَنات به حساب فرد غیبت‌شده.
- ایجاد کینه، تفرقه و بی‌اعتمادی در جامعه.
- دوری از رحمت خدا و تضعیف ایمان.

✳️ بیشتر بدانیم

برای پرهیز از غیبت لازم است آداب و شرایط ذیل را رعایت کنیم:

۱. حفظ زبان: انسان باید زبانش را کنترل کند و فقط سخن نیک بر زبان آورد.
۲. یاد خدا: به یاد آوردن اینکه فرشتگان همه سخنان ما را ثبت می‌کنند.
۳. جایگزین کردن: به جای غیبت، صفات نیک مؤمن را بازگو کنیم.
۴. خلوت و مجالس دوستانه: در جمع‌های صمیمی بیشتر خطر غیبت وجود دارد؛ مراقبت بیشتر لازم است.

* برای آشنایی بیشتر با مباحث احکام پایه‌ی یازدهم، کافی است کدهای زیر را اسکن کنید.

آداب ذکرهای نماز
<https://B2n.ir/em4425>

آهسته و بلند خواندن نماز
<https://B2n.ir/uf1835>

آداب لباس پوشیدن
<https://B2n.ir/ny8105>

پوشش نمازگزار
<https://B2n.ir/kp1350>

حجاب نمازگزار
<https://B2n.ir/tq4804>

خودآزمایی

شما می‌توانید علاوه بر پاسخگویی به پرسش‌های زیر، در آزمون آنلاین احکام نیز شرکت کرده و میزان معلومات خود را مورد ارزیابی قرار دهید. این کار به شما کمک می‌کند تا آموخته‌های خود را بسنجید و نقاط قوت و ضعف خود را بهتر بشناسید.

<https://forms.gle/٤A٤XYpkSwiRbdn>

۱- در دین اسلام " احکام " از چه منابعی به دست می‌آیند؟

الف) قرآن کریم

ب) کتاب‌های تاریخی

ج) سنت پیامبر ﷺ و امامان معصوم (علیهم السلام)

د) قرآن کریم و سنت پیامبر ﷺ و امامان معصوم (علیهم السلام)

۲- آیات یعنی

الف) نشانه‌ها

ب) حوادث

ج) اتفاقات

د) نعمت‌ها

۳- هر عمل را به حکم دینی آن وصل کنید.

☐ مستحب

☐ واجب

☐ حرام

☐ واجب

☐

☐

☐

☐

الف) انتخاب مرجع تقلید

ب) دزدی

ج) گرفتن روزه در ماه رمضان برای انسان

د) غسل روز جمعه

۴- در دین اسلام غسل‌ها به دو دسته‌ی و تقسیم می‌شوند.

الف) واجب و مستحبی

ب) واجب و مکروه

ج) واجب و مباح

د) مستحبی و مکروه

۵- کدام گزینه از ویژگی‌های مرجع تقلید نیست؟

- الف) عادل بودن
- ب) زن بودن
- ج) زنده بودن
- د) مجتهد بودن

۶- در ماه رمضان گرفتن روزه برای کسانی که به سن تکلیف رسیده‌اند و از نظر جسمی سالم هستند

- الف) واجب است و باید انجام دهند
- ب) مباح است و فرقی نمی‌کند که انجام دهند
- ج) حرام است و نباید انجام دهند
- د) مستحب است و بهتر است انجام دهند

۷- اگر مرجع تقلید درباره‌ی یک مسأله‌ی دینی فتوا دهد، پیروی از آن است.

- الف) حرام
- ب) مستحب
- ج) واجب
- د) مکروه

۸- غسل به چه معناست؟

- الف) شستن دست‌ها و پاها
- ب) شستن کامل بدن
- ج) شستن اعضای وضو
- د) شستن کامل بدن با نیت خاص و ترتیب معین

۹- احکام دین اسلام در چه جنبه‌هایی، حکم صادر کرده است؟

- الف) تمام جنبه‌های زندگی انسان
- ب) کسب و کار
- ج) معاشرت با دوستان و آشنایان
- د) عبادت خداوند

۱۰- انجام غسلی که انسان بر حسب نذر یا قسم بیان می کند، است.

الف) واجب

ب) مکروه

ج) مستحب

د) حرام

۱۱- در دین اسلام رعایت حدود حجاب برای تمام واجب است.

الف) نوزادان

ب) زنان

ج) مردان

د) زنان و مردان

۱۲- به غسلی که به ترتیبِ مراحل انجام می شود، غسل گفته می شود.

الف) غسل ترتیبی

ب) غسل واجب

ج) غسل ارتماسی

د) غسل مستحبی

۱۳- در دین اسلام سن تکلیف برای دختران چند سال است؟

الف) ۷ سال

ب) ۹ سال

ج) ۱۲ سال

د) ۱۵ سال

۱۴- در دین اسلام ارزش هر کاری به آن کار بستگی دارد.

الف) اهمیت

ب) مقدار

ج) نیت

د) پول

۱۵- در دین اسلام کدام عمل موجب «تقویت حس همدردی با محرومان و نیازمندان» در انسان می‌گردد؟

الف) روزه

ب) نماز

ج) غسل

د) حجاب

۱۶- نماز آیات مانند نماز، دو رکعت است.

الف) مغرب

ب) عصر

ج) ظهر

د) صبح

۱۷- به عملی که در آن انسان پشت سر کسی که حضور ندارد صحبت کند و عیب او را بازگو کند، چه می‌گویند؟

الف) تهمت

ب) غیبت

ج) دروغ

د) دزدی

۱۸- کدام مورد روزه را باطل نمی‌کند؟

الف) فرو بردن تمام سر در آب

ب) خوردن و آشامیدن

ج) استفراغ کردن از روی عمد

د) خوابیدن

۱۹- در دین اسلام رعایت و حفظ حجاب برای زنان و مردان است.

الف) واجب

ب) حرام

ج) مستحب

د) مباح

۲۰- در مورد رعایت حدود حجاب کدام گزینه صحیح است.

- الف) انسان می‌تواند برای نامحرم آرایش کند.
- ب) پوشیدن لباس‌های تنگ، بدن‌نما و کوتاه اشکالی ندارد.
- ج) انسان باید چشمان خود را از نگاه کردن به نامحرم حفظ کند.
- د) باز گذاشتن موی سر برای زنان اشکالی ندارد.

۲۱- نماز آیات به شرطی بر همه واجب می‌شود که بیشتر مردم

- الف) فرار کنند
- ب) بترسند
- ج) گریه کنند
- د) آرام باشند

۲۲- در دین اسلام غیبت است.

- الف) مستحب
- ب) مکروه
- ج) حرام
- د) واجب

۲۳- مرجع تقلید دستورات و احکام دینی را در چه منبعی در اختیار پیروان خود قرار می‌دهد؟

- الف) روزنامه
- ب) رساله‌ی توضیح‌المسائل
- ج) استفتائات
- د) گزینه‌های ب و ج صحیح است

۲۴- آیه « حجاب » در کدام سوره ی قرآن آمده است؟

الف) سوره ی بقره

ب) سوره ی نور

ج) سوره ی قدر

د) سوره ی حمد

۲۵- جاهای خالی را مانند نمونه کامل کنید.

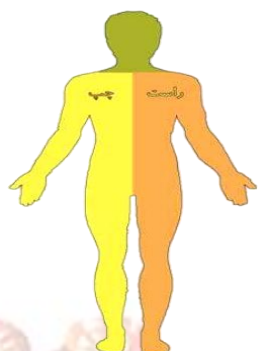
اذان	ذکر	اقامه
۴ بار	الله اکبر	
.....	أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	
.....	أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ	
.....	أَشْهَدُ أَنْ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ	
.....	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	
.....	حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ	۲ بار
.....	حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ	
ندارد	قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ	
.....	اللهُ اکبر	
.....	لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	

<https://B2n.ir/he3992>

۲۶- تمام انواع غسل‌ها به روش زیر انجام می‌پذیرد. مراحل انجام آن را به ترتیب شماره‌گذاری کنید.

○ شستن سمت راست بدن

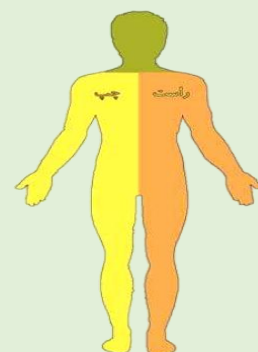

○ نیت غسل

○ شستن سمت چپ بدن

○ شستن سر و گردن

۲۷- می‌دانید که در انجام وضو ابتدا به قصد نزدیکی به خداوند نیت می‌کنیم. حالا نوبت شماست که دیگر مراحل وضو گرفتن را به ترتیب شماره‌گذاری کنید.

از محل رویش موی سر تا چانه و از یک طرف صورت تا طرف دیگر، به طور کامل شسته شود.

با همان رطوبت دست، روی پای چپ از نوک انگشتان تا برآمدگی پا (مچ) مسح کشیده می‌شود.

دست راست از آرنج تا نوک انگشتان و از بالا به پایین شسته شود.

با رطوبتی که از شستن دست‌ها باقی مانده، روی قسمت جلوی سر (به اندازه عرض سه انگشت) مسح کشیده می‌شود.

دست چپ از آرنج تا نوک انگشتان و از بالا به پایین شسته شود.

با همان رطوبت دست، روی پای راست از نوک انگشتان تا برآمدگی پا (مچ) مسح کشیده می‌شود.

بخش دوم: آموزش نماز چهار رکعتی

رهبر معظم آیت الله خامنه‌ای می‌فرمایند:

« هیچ وسیله‌ای بهتر از نماز، ارتباط بین انسان و خداوند نیست. »

امام صادق(ع) می‌فرمایند:

" همانا بهترین عمل نزد خداوند در قیامت، نماز است. "

« نماز »

نماز پنجره‌ای باز، سمت خوبی‌هاست

که هر دو رکعت آن، یک دوبیتی زیباست

چگونه وصف کنم، من نماز را در شعر؟

چرا که وسعتِ حرفش، به وسعت دریاست...

اگرچه لطف خدایبست، بر تمام بشر

نماز هدیه رحمان، به حضرت زهراست...

نماز بینی شیطان، به خاک می‌مالد

نماز علت اصلی خلق این دنیاست

نماز معنی عشق است؛ عشق رحمانی!

نماز رابطه‌ای خوب بین ما و خداست

شعر از: علی رفیعی

نحوه‌ی نماز خواندن صحیح
<https://B2n.ir/bh7524>

می‌دانیم که نمازهای ظهر، عصر و عشاء چهار رکعتی هستند.

برای خواندن نماز چهار رکعتی، ابتدا وضو می‌گیریم و با لباس و بدن پاکیزه رو به قبله می‌ایستیم و نیت می‌کنیم؛ یعنی در دل می‌گوییم: «چهار رکعت نماز می‌خوانم برای رضای خدا، قربۀ الی‌الله». سپس تکبیر گفته و «الله‌اکبر» بر زبان می‌آوریم. بعد از آن، دست‌ها را پایین می‌آوریم.

نیت و تکبیر الاحرام

نیت کردن یعنی، قصد خواندن نماز برای اجرای فرمان خدا.

برای مثال، دو رکعت نماز صبح می‌خوانم

قُرْبَةً إِلَى اللَّهِ.

تکبیر الاحرام یعنی گفتن **اللَّهُ أَكْبَرُ** که واجب است پس از نیت در ابتدای نماز خوانده شود.

▶ صوت تکبیر الاحرام

<https://B2n.ir/jd7483>

سپس سوره‌ی حمد و پس از آن سوره‌ی توحید را می‌خوانیم. البته می‌توان به جای سوره توحید، یکی دیگر از سوره‌های قرآن را نیز تلاوت کرد.

▶ صوت سوره‌ی حمد

<https://B2n.ir/sh1819>

▶ صوت سوره‌ی توحید

<https://B2n.ir/jf2721>

حمد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ❶ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ❷ مَا لِكَ يَوْمَ الدِّينِ ❸ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ
 نَسْتَعِينُ ❹ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ❺
 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ
 عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ ❻

سوره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ❶ اللَّهُ الصَّمَدُ ❷
 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ❸ وَ لَمْ يَكُنْ
 لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ❹

بعد از تمام شدن سوره‌ی حمد و سوره‌ی دیگر، به رکوع می‌رویم؛ یعنی کمی خم می‌شویم و دو دست را روی زانوها می‌گذاریم. در حالت رکوع سه بار ذکر سُبْحَانَ اللَّهِ یا حداقل یک بار ذکر زیر را می‌گوییم:

▶ صوت ذکر رکوع

<https://B2n.ir/ms8503>

بعد از رکوع، می‌ایستیم و بعد به سجده می‌رویم. در سجده پیشانی، کف دست‌ها، زانوها و انگشتان پا باید بر زمین قرار بگیرد. در سجده سه بار ذکر سُبْحَانَ اللَّهِ یا حداقل یک بار ذکر زیر را می‌گوییم:

▶ صوت ذکر سجده

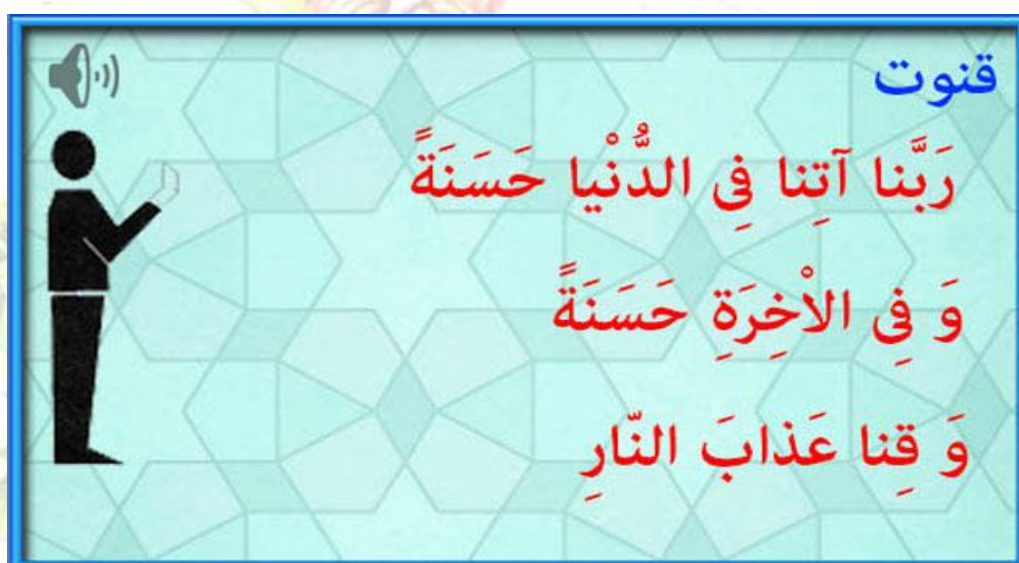
<https://B2n.ir/hh9625>

سپس می‌نشینیم و دوباره به سجده می‌رویم. **سجده دوم** را هم مانند سجده اول انجام می‌دهیم و همان ذکر را می‌گوییم.

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

سپس از سجده دوم بلند می‌شویم و می‌ایستیم تا رکعت دوم نماز را آغاز کنیم. در **رکعت دوم**، مانند رکعت اول، ابتدا سوره‌ی حمد و بعد یک سوره از قرآن (مانند سوره‌ی توحید) خوانده می‌شود. بعد از خواندن سوره‌ها، دست‌ها را بالا آورده و روبه‌روی صورت قرار می‌دهیم و دعایی می‌خوانیم. این قسمت را **قنوت** می‌نامند. در قنوت می‌توان دعا‌های مختلفی خواند، برای نمونه:

▶ صوت ذکر قنوت

<https://B2n.ir/mz8932>

بعد از قنوت، به **رکوع** می‌رویم و ذکر رکوع را می‌گوییم. سپس بلند شده و به **سجده** می‌رویم. بعد از سجده اول می‌نشینیم و دوباره برای **سجده دوم** به زمین می‌رویم و همان ذکر سجده را می‌خوانیم.

پس از سجده دوم، می‌نشینیم و تشهد را می‌خوانیم. در تشهد می‌گوییم:

تشهد

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

صوت ذکر تشهد ▶

<https://Bzn.ir/mz8932>

وقتی تشهد را خواندیم، بلند می‌شویم و می‌ایستیم تا رکعت سوم نماز را آغاز کنیم. در رکعت سوم، به جای خواندن سوره حمد و یک سوره دیگر، باید سه بار «تسبیحات اربعه» را بخوانیم:
(البته خواندن یک بار تسبیحات اربعه هم کافی است، ولی سه بار گفتن آن بهتر است).

تسبیحات اربعه

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ

صوت ذکر تسبیحات اربعه ▶

<https://Bzn.ir/nt1546>

سپس به رکوع می‌رویم و در حال رکوع می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

پس از آن می‌ایستیم و بعد به سجده می‌رویم و در حال سجده می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

پس از سجده‌ی اول، می‌نشینیم و سپس دوباره به سجده می‌رویم و سجده‌ی دوم را همانند سجده‌ی اول به جا می‌آوریم و می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

پس از گفتن ذکر سجده، برمی‌خیزیم و می‌ایستیم؛ سپس همانند رکعت سوم، تسبیحات اربعه را سه مرتبه می‌گوییم:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

بعد به رکوع می‌رویم و می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

سپس می‌ایستیم و بعد به سجده می‌رویم و در حال سجده می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

پس از آن می‌نشینیم و دوباره به سجده می‌رویم و سجده دوم را مانند سجده اول به جا می‌آوریم و می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

بعد می‌نشینیم و تشهد را می‌خوانیم.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

در ادامه سلام نماز را می‌گوییم و نماز را تمام می‌کنیم.

صوت ذکر سلام ▶

<https://B2n.ir/bq۲۴۶۱>

آیا دوست دارید با آداب و شرایط درست انجام دادن ارکان نماز و موضوعات مربوط به آن بیشتر آشنا شوید؟
پس همراه هم فیلم‌های آموزشی مربوط به آن را تماشا کنیم.

" نماز را سبک نشمار..."

آیا می‌دانید منظور از سبک شمردن نماز چیست؟

سبک شمردن نماز یعنی بی‌اهمیت دانستن آن و رعایت نکردن جایگاه والای این عبادت مهم. برخی نمونه‌های سبک شمردن نماز عبارت‌اند از:

- خواندن نماز با عجله و بدون آرامش.
- به تأخیر انداختن نماز و نخواندن آن در اوّل وقت.
- قضا شدن نماز به دلیل سهل‌انگاری.
- بی‌توجهی و حواس‌پرتی هنگام نماز.

خدایا! یاریمان کن تا همیشه نماز را در اوّل وقت بخوانیم، با حضور قلب در برابرت بایستیم و توجه‌مان تنها به سوی تو باشد.

خودآزمایی

۱- نمازهای ظهر، عصر و عشاء رکعتی هستند.

۲- در رکعت سوم و رکعت تسبیحات اربعه را سه بار تکرار می‌کنیم.

۳- ذکر تسبیحات اربعه کدام است؟

الف) سبحان ربی العظیم و بحمده

ب) سبحان ربی الاعلی و بحمده

ج) سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر

۴- در تشهد کدام ذکر را اول می‌گوییم؟

الف) اللهم صل علی محمد و آل محمد

ب) اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له

ج) و اشهد ان محمدا عبده و رسوله

۵- در سلام کدام ذکر را اول می‌گوییم؟

الف) السلام علینا و علی عباد الله الصالحین

ج) السلام علیکم و رحمه الله و برکاته

ب) السلام علیک ایها النبی و رحمه الله و برکاته

۶- در کدام یک از نمازها تسبیحات اربعه را نمی‌خوانیم؟

الف) نماز مغرب

ب) نماز عصر

ج) نماز صبح

۷- ذکر تسبیحات اربعه را به ترتیب شماره گذاری کنید.

☐ و الله اكبر
☐ و الحمد لله
☐ سبحان الله
☐ و لا اله الا الله

۸- ذکر تشهد را به ترتیب شماره گذاری کنید.

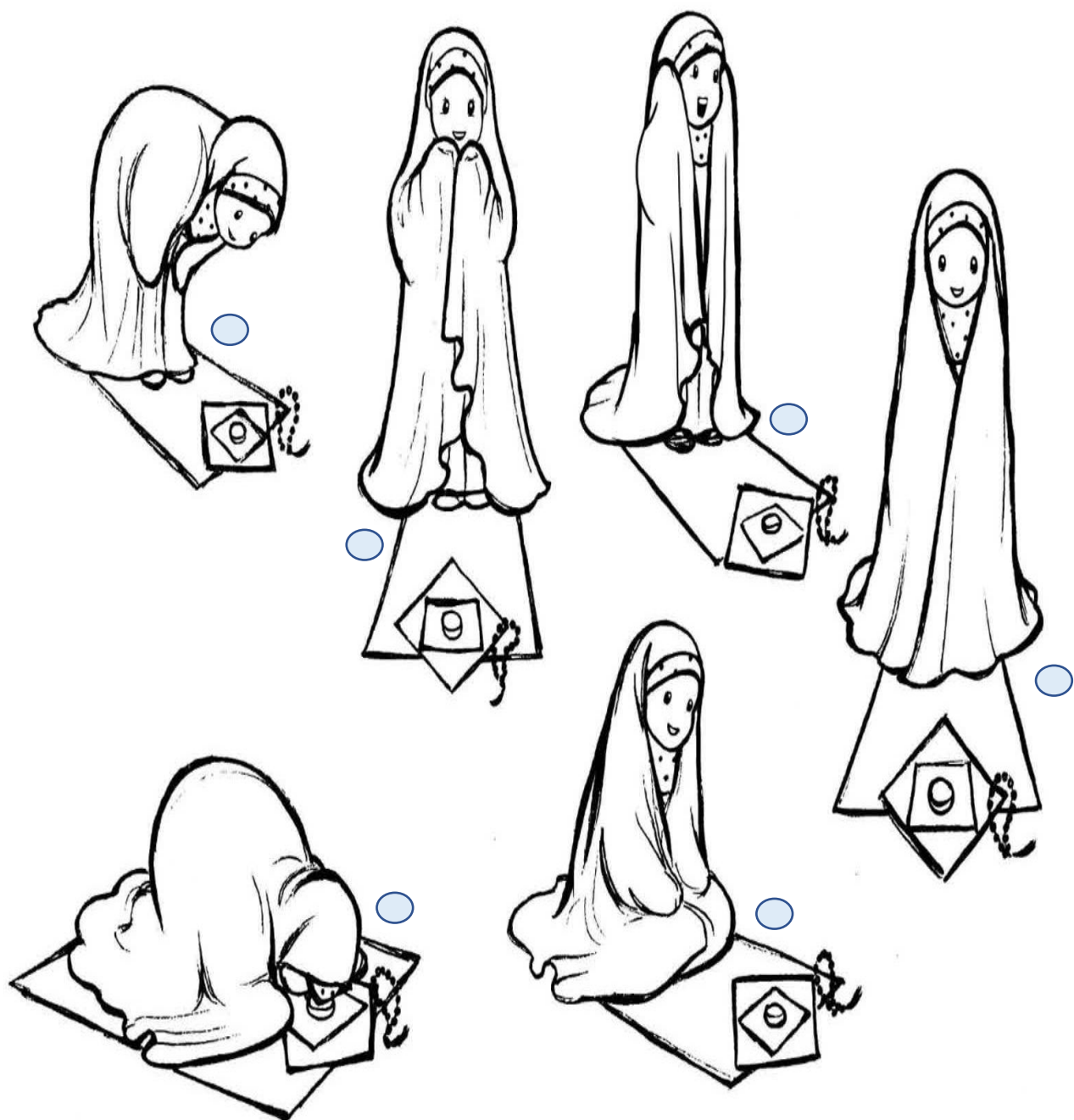
☐ اللهم صل على محمد و آل محمد
☐ و اشهد ان محمدا عبده و رسوله
☐ اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له

۹- ذکر سلام را به ترتیب شماره گذاری کنید.

☐ السلام علينا و على عباد الله الصالحين
☐ السلام عليكم و رحمه الله و برکاته
☐ السلام عليك ايها النبي و رحمه الله و برکاته

۱۰- هر یک از ارکان نماز را به تصویر مربوط به آن وصل کنید.

رکوع - تکبیرة الاحرام - خواندن حمد و سوره - تشهد و سلام - قنوت - سجده

بخش سوم:

معنای نماز

PsdTah

پیامبر اکرم ﷺ می‌فرمایند:

"هنگامی که بنده‌ی مسلمان برای نماز می‌ایستد خطاها و بدی‌های او مانند برگ‌های درخت می‌ریزند و او پاک می‌شود."

امام رضا(ع) می‌فرمایند:

"همانا نماز بهترین عبادت برای خداوند است."

"حمد خدا"

آغاز هر کلامی، نام تو بر زبانم
ستایش تو گویم، خدای مهربانم

خدای خوب و رحمان
بخشنده‌ی مهربان

مالک روز جزا
تنها تو هستی خدا

من بنده‌ی تو هستم
تنها تو را پرستم

هدایت‌م بفرما
به راه آن که او را

نعمت خدا نمودی
دریای لطف و جُودی^۴

ما را نکن تو همراه
با بندگان گمراه

^۴. جُود : بخشندگی

در نماز سوره‌ی حمد را در رکعت اول و دوم می‌خوانیم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است.

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بخشنده و مهربان است.

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

مالک روز جزاست.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

تنها تو را می‌پرستیم و تنها از تو یاری می‌جوییم.

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

ما را به راه راست هدایت فرما.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

راه کسانی که به آنان نعمت دادی؛ نه کسانی که بر آنان خشمگین شدی و نه گمراهان.

در رکعت اول و دوم بعد از سوره‌ی حمد، معمولاً سوره‌ی توحید را می‌خوانیم.

در این بخش با معنای سوره‌ی توحید آشنا می‌شویم:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

بگو خداوند یگانه است.

اللَّهُ الصَّمَدُ

خداوند بی‌نیاز است (همه محتاج اویند و او به هیچ کس نیاز ندارد).

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

فرزندی ندارد و او فرزند کسی نیست

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

و هیچ چیز و هیچ کس مانند او نیست.

در رکوع می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

پروردگار بزرگ من پاک و بی‌عیب است و من او را ستایش می‌کنم.

در سجده می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ

پروردگار بلند مرتبه‌ی من پاک و بی‌عیب است و من او را ستایش می‌کنم.

در قنوت می‌گوییم:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
پروردگارا! در دنیا و در جهان آخرت به ما نیکی عطا کن و ما را از عذاب آتش
محافظت کن.

در رکعت سوم و چهارم تسبیحات اربعه را می‌خوانیم:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ
خداوند پاک است.

و ستایش مخصوص خداوند است.

و خدایی جز الله وجود ندارد.

و خداوند بزرگ‌تر از آن است که توصیف شود.

در تشهد می‌گوییم:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،
گواهی می‌دهم که خدایی جز الله وجود ندارد. او یکتا است و شریکی ندارد.

وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ،

و گواهی می‌دهم که حضرت محمد ﷺ بنده‌ی خداوند و فرستاده‌ی او است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

خدایا بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود بفرست.

در پایان نماز «سلام» را می‌گوییم و نماز را تمام می‌کنیم:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای پیامبر ﷺ و رحمت و برکت‌های خداوند بر تو باد.

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

سلام بر ما و بر بندگان شایسته‌ی خداوند.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر شما و رحمت و برکت‌های خداوند بر شما باد.

« ارزش نماز »

* نماز، تشکر از خداوند بخشنده و مهربان است.

* نماز، نزدیک شدن به خداوند یگانه است.

* نماز، عالی‌ترین ذکر خداوند است.

* نماز، بندگی انسان در پیشگاه خالق یکتاست.

* نماز، ارتباط انسان با پروردگارش است.

* نماز، انسان و جامعه را از کارهای زشت و ناپسند باز می‌دارد.

* نماز، از واجبات دین اسلام بوده و فرد نمازگزار نزد خداوند دارای مقامی ارزشمند است.

خدایا ! به ما توفیق ده تا فقط تو را پرستیم و فقط از تو یاری بخواهیم.

<https://B2n.ir/dt۱۲۴۹>

مناجات

پروردگار مهربانم...

سپاس تو را که ما را در مسیر شناخت و بندگی خویش قرار دادی.

ای خدای بی‌همتا، دلم را به نور ایمان روشن کن و قدم‌هایم را در راه عبادت و اطاعت استوار گردان.

یاریم ده تا آنچه آموخته‌ام، به کار بندم و اعمالم را تنها برای رضای تو خالص کنم.

ای خدای کریم، عبادت‌هایم را بپذیر، لغزش‌هایم را ببخش و مرا در زمره‌ی بندگان شایسته‌ات قرار ده.

خدایا، قلبم را از مهر و محبت خویش سرشار کن و راه سعادت دنیا و آخرت را بر من هموار ساز.

ای معبود مهربان،

زندگی مرا سرشار از نور هدایت کن و لحظه‌ای مرا به خودم وا مگذار.

آمین یا رب العالمین.

منابع:

- آیت‌الله خامنه‌ای. (۱۳۹۲). رساله‌ی آموزشی. تهران: فقه روز.
- آیت‌الله مصباح یزدی. (۱۳۸۲). نقش تقلید در زندگی انسان. قم: موسسه‌ی آموزش و پژوهش امام خمینی (ره).
- ارفع، سیدکاظم. (۱۳۸۸). آموزش نماز. تهران: پیام عدالت.
- سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور و مرکز ملی پاسخگویی به سئوالات دینی. (۱۳۸۷). احکام شرعی ویژه‌ی کودکان و دانش‌آموزان استثنایی. تهران: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور.
- بهتاج، حاج یدالله. (۱۳۷۳). چهل داستان درباره‌ی نماز و نمازگزاران. تهران: سبحان.
- پیام‌های آسمان. پایه‌ی هفتم. (۱۳۹۳).
- حسن زاده، علی. (۱۳۹۰). احکام پسران آفتاب ۱ ویژه‌ی اول راهنمایی. تهران: سنبله.
- حسن زاده، علی. (۱۳۸۶). پسران آفتاب احکام پسران. مشهد: سنبله.
- حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. (۱۳۷۶). از ژرفای نماز. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- حیدری ابهری، غلام رضا. (۱۳۹۲). ۵۵ پرسش و پاسخ درباره‌ی نماز. تهران: قدیانی.
- حیدری ابهری، غلامرضا. (۱۳۹۲). صد و چهار پرسش و پاسخ درباره‌ی موضوعات گوناگون. تهران: قدیانی.
- دفتر معاونت امور اجتماعی. (۱۳۷۲). برگزیده‌ی احکام ویژه‌ی نوجوانان. تهران: سازمان بهزیستی کشور.
- رساله‌ی توضیح المسائل امام خمینی (ره).
- ستاد اقامه‌ی نماز. گلستان شکوفه. ویژه‌ی دانش‌آموزان ابتدایی.
- ستاد اقامه‌ی نماز وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۸۸). راه آسمان احکام دختران، مشهد: سنبله.
- ستاد اقامه‌ی نماز وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۸۵). یک سبد گل سرخ. تهران: انتشارات راهبردهای سنجش اندیشه.
- شیرازی، بی‌آزار. (۱۳۷۰). راز نماز. تهران: بعثت.
- علی نیا، رضا و علی نیا، نجیبه. (۱۳۹۱). شمیم نماز. آمل: فکر سبز.
- فردی، امیرحسین و نادری، ناصر. (۱۳۸۵). یک سبد گل سرخ ویژه‌ی جشن عبادت دختران ۹ ساله. تهران: راهبردهای سنجش اندیشه.
- قرائتی، محسن. (۱۳۷۴). پرتوی از اسرار نماز. قم: ستاد اقامه‌ی نماز.
- قرآن کریم.
- کتاب‌های درسی دین و زندگی دوره‌ی دوم متوسطه‌ی حرفه‌ای ویژه‌ی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه.
- کتاب‌های درسی دینی دوره‌ی اول متوسطه‌ی حرفه‌ای ویژه‌ی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه.
- محمدی، محمد. (۱۳۸۶). فرصت پرواز روش‌هایی برای هدایت کودکان و نوجوانان به نماز. تهران: مهربر.